

Nr 91

av fru Nordlander m. fl.

om förbud mot öppethållande av butiker och varuhus på sön- och helgdagar.

De handelsanställda har i upprepade avtalsrörelser ställt kravet om reglerad arbetstid, ett krav som återkommer i årets avtalsrörelse. Kravet gäller fasta veckoarbetstider på 20, 30 eller 40 timmar. Samtidigt har man lika energiskt ställt krav på ett förbud mot att butikerna hålls öppna sön- och helgdagar, vilket man anser vara en förutsättning för förbättringen av arbetstiderna. När förhandlingarna inte lyckats lösa frågan avtalsvägen har medlemmarna ställt kravet om införandet av en ny skärpt affärstidslag. Detta krav har följts upp med motioner från samtliga partier i riksdagen, motioner som riksdagens majoritet hittills avslagit.

Vid den senaste behandlingen i riksdagen föreslog utskottets majoritet en utredning av affärstiderna, vilket riksdagens majoritet följde. Men i samband med att affärstidslagen slopades tillsattes en affärstidsnämnd med uppgift att göra en fortlöpande uppföljning av förändringar i affärstiderna och de handelsanställdas anställningsförhållanden, vilket också kontinuerligt redovisats i pressmeddelanden.

Även andra utredningar har gjorts av bl. a. Handels utredningsinstitut (HUI) på uppdrag av Handels yrkesnämnd. Av denna prognos framgick att varuhussektorn beräknas få den största omsättningsökningen, 4,4 procent. Av denna ökning väntas hela 80 procent falla på stormarknaderna, trots att man tror på en långsammare utbyggnad av antalet stormarknader än i tidigare prognoser. Den svagaste omsättningsutvecklingen väntas inom livsmedelsbranschen. Butiksminskningen inom denna bransch antas bli lägre än tidigare, cirka 4 000 enheter under hela 1970-talet. Totalt beräknas minskningen av antalet butiker inom detaljhandeln bli 9 000 enheter fram till år 1980.

När det gäller det framtida behovet av arbetskraft i detaljhandeln väntar HUI inga större förändringar totalt sett. För perioden 1970–1980 beräknas antalet sysselsatta öka med ca 10 000 personer eller 3,7 procent. Stora skillnader redovisas dock inom de olika branscherna. Enbart i stormarknaderna kan 8 000 människor få anställning, huvuddelen på deltid. Övriga branscher där arbetskraftsbehovet väntas öka är dagligvaruhandel och övrig fackhandel (bl. a. fritidsartiklar). Däremot antas sysselsättningen minska inom speciellt livsmedelshandeln – men även inom beklädnadshandeln. Orsaken är bl. a. en förutspädd minskning av antalet enheter men också en minskning av antalet anställda i de konventionella varuhusen. I beräkningarna från HUI

antas en tioprocentig sänkning av arbetstiden.

HUI har också gjort en undersökning av söndagskunden i 13 städer. Söndagskunden tar med hela familjen, men säger sig inte vara beroende av söndagsöppet. Ungefär 60 procent av köpen var livsmedel, 25 procent var kioskvaror – tidningar, cigaretter, godsaker och liknande. Bara en procent av köpen gällde TV, radio eller hushållsapparater. Inköps storlek varierar. Drygt en tredjedel var på tio kronor eller mindre, knappt 10 procent gick över 50 kronor. På stormarknaderna låg dock beloppen högre. Drygt tre fjärdedelar av alla söndagskunder uppgav att de skulle ha kunnat göra sina inköp en vanlig vardag i stället. Motsvarande siffra för stormarknaderna låg så högt som på 87 procent. I Västerås menade hela 96 procent att de kunde ha använt en annan dag till inköpen. Avståndet till stormarknaderna är för kunden oftast mer än en halv mil. Vad kostar alla bilburna kunder i energi? Ingen utredning eller undersökning har hittills kunnat bevisa att det finns ett behov av att ha öppet på sön- och helgdagar. Lättare är det att bevisa att det är de kommersiella intressena som är avgörande. Genom lockpriser, extraerbjudanden och andra marknadsjippon luras vi att handla på söndagarna. På det sättet skapas ett "konsumentbehov" som sedan används som motivering för fortsatt öppethållande. Man försöker också inbilla konsumenterna att söndagsöppethållande trots reklam och jippon inte påverkar varupriserna i negativ riktning. Också personalen påstås bli billigare vid söndagshandel, trots att företagen säger sig till största andelen använda sig av extra personal med 100 procents tillägg på ersättningen. Det är ekvationer som inte går ihop.

Det finns enligt vår mening ingen motivering för fortsatt öppethållande på sön- och helgdagar för butiker och varuhus; däremot finns flera skäl mot öppethållande.

Vi stöder de handelsanställda i deras krav om förbud mot öppethållande på sön- och helgdagar. De handelsanställda är de som bäst känner problemen, inte bara de fackliga om dålig anställningstrygghet, låga löner, arbete på obekvämt arbetstid m. m. De är också medvetna om den påverkan som ökat öppethållande har på prisutvecklingen.

Med hänvisning till vad som anförts hemställes
att riksdagen uttalar sig för ett förbud mot öppethållande på sön-
och helgdagar, inbegripet helgdagsaftnarna påsk-, pingst-,
midsommar-, jul- och nyårsafton, för butiker och varuhus, och
hemställer till regeringen att förslag till författningstext härom
utarbetas.

Stockholm den 14 januari 1975

KARIN NORDLANDER (vpk)

KARL HALLGREN (vpk)

LARS WERNER (vpk)

i Tyresö

TORE CLAESON (vpk)

NILS BERNDTSON (vpk)

LARS-ÖVE HAGBERG (vpk)

i Borlänge

GUNVOR RYDING (vpk)

